

עלון הכפר

גיליון (15)

אפריל 2014 אדר ב' תשע"ד

משולחן היו"ר

(א)ס רסו

התקופה האחרונה עמדה בסימן חגיגות ואירועים ועוד היד נטויה. הוועד עסוק בתפעול ובאחזקה השוטפת, אבל צריך להיות גם כף בחיינו בכפר, כף ביחד.

זה התחיל **בחגיגות פורים**. נראה לי, לפי הפרסומים באמצעי התקשורת, שחג פורים הפך מאירוע של יומיים לפסטיבל של שבוע ימים. אנחנו ריכזנו את השמחה בסוף שבוע אחד של חגיגה מרגשת. ההשתתפות הייתה רחבה וכללה בסופו של דבר כמעט את כל הכפר. מסיבת הפורים ביום שישי בערב משכה את צעירי הכפר. מראש צמצמנו את מספר המשתתפים ל-400 וכל הכרטיסים נמכרו. אני רואה בכך רצון מוחשי של התושבים לעשייה ופעילויות משותפות. למחרת, עברה החגיגה לסבים ולסבתות עם נכדיהם. היו חששות לגבי העדלaidע, האם מזג האוויר יקלקל את השמחה? המשימה הראשונה בארגון התהלוכה, אם כן, הייתה להבטיח מזג אוויר נוח ובמשימה הזאת הצלחנו.

אבל גם אירועים פחות שגרתיים התקיימו בתקופה הזו:

- קיימנו מפגש מרגש עם דיירי "בית חלומי" והבענו בכך את תמיכתנו באק"ים.
- התקיימה אצלנו גם **אליפות ישראל בקובייה ההונגרית**. מסתבר שלקובייה יש עדנה מחודשת והתחרות המקסימה קיבלה סיקור תקשורתי נרחב. כל אדם שדיברתי אתו זכר את השעות שהקדיש כדי לנסות ולפתור קובייה הונגרית, כולל אני. מה רבים התסכול וההלם כשמגלים שנשבר השיא הלאומי והוא עומד על פחות מעשר שניות. שמחנו מאוד לראות מתחרים וצופים מכל הארץ, ועד התחרות הבאה אני מציע שכולם ילכו להתאמן.
- השנה חגג הכפר בפעם הראשונה בחסות הוועד את **חגיגות המימונה**. אירוע חריג ומפתיע ברמות השבים, או כמו ששאלתי באותו הערב – איך אומרים תרבו ותרבו ותסעדו בגרמנית?
- **יישר כוח לתמר שריאל וצוות התרבות על ארגון אירועים כה רבים ומוצלחים וברכות ותודות לכל המשתתפים. כן ירבו!**

מעבר לחגיגות נמשכת העבודה השוטפת:

- השלמת בניית אשכול הגנים והבטחה שהגן השלישי יפתח במועד.
- הבטחת תקינות חיים מינימלית בדרך המלך ומגע שוטף עם המועצה, עם חברת שפיר ועם החברה הלאומית לדרכים (מע"ץ לשעבר).
- הסדרת הצומת של רח' שרת עם דרך הסולטן. בתיאום עם הוועדה המקומית תוכרע הבחירה בין כיכר לבין רמזור (העדפת הוועד).
- לפעמית נדמה שעלינו להעסיק עו"ד במשרה מלאה. צורפנו לתביעה של ברקאי-שופט נגד הוועדה המחוזית, בה אנו בדעה אחת עם הוועדה.
- התבקשנו ע"י מבקר המדינה להגיב על הצטרפותנו להתנגדות של כפר מל"ל (לפני מספר שנים) להרחבה של רח' שרת בין עין חי לסוקולוב.

תכנית מתאר

נושא מרכזי הוא המשך העבודה בהכנת תכנית המתאר החדשה ליישוב. נפגשנו עם המתכננת שנבחרה ע"י המועצה ואישרנו את המשך עבודתה בהנחיית הוועד. כל מי שמעוניין ללמוד את הנושא חופשי ומוזמן לעיין בחומר הנמצא במזכירות ואם יבקש, יוכל להיפגש עם איציק מרוז, יו"ר ועדת התכנון של הוועד או עמי.

מורשת

בימים אלה התחיל תהליך של תכנון מרכז תיעוד אשר יכלול ארכיון ומוזיאון צנוע. מי מהתושבים אשר התחום קרוב ללבו ומעוניין להצטרף לצוות העושה במלאכה - מוזמן להתקשר לאופיר אדלמן בטלפון 050-5480003.

תשתיות

בשל סתימות ביוב חוזרות, אנו מבקשים להקפיד לא לזרוק לאסלות השירותים מגבונים לחים.

עיקור חתולי רחוב

הגשנו בקשה לתמיכה בעיקור חתולי הרחוב לשנת 2014 וקבלנו תקציב ממשרד החקלאות לטובת נושא זה. למעוניינים לעקר חתולי רחוב: יש לפנות למחלקה הווטרינרית של גוש דן, לנטלי או לרויטל בטלפון: 03-6312222 שלוחה 102.

סימפונט רעננה

ביום שני, ה- 26.5.14, בין השעות 10:30 עד 13:30, תתקיים בבית העם חזרה של תזמורת "סימפונט רעננה". החזרה פתוחה לקהל.

בתכנית: "מוזיקה אסורה"

בניצוחו של גיל שוחט.

הזמרת אירה ברטמן

יצירות של אולמן – שירים

יצירות של מנדלסון.

חדשות תרבות

ערב יום הזיכרון

הטקס לזכר חללי מערכות ישראל

יערך ביום ראשון, ה- 4.5.2014,

ברחבת האנדרטה.

הטקס יתחיל בשעה 20:00 בדיוק עם הישמע הצפירה.

 חיילים שיכולים להשתתף בטקס מתבקשים לפנות בדחיפות

לעמית מינסקי בטלפון: 054- 4995450

 סידור הפרחים לקראת הטקס יחל ביום ראשון בשעה 14:00.

המתנדבים/ות מתבקשים לפנות בדחיפות **לאיריס קציר** בטלפון:

052- 7715126 בשעות אחר הצהרים

 בעלי הכלבים מתבקשים לדאוג מבעוד מועד לכך שכלביהם לא יופיעו ברחבת

הטקס כבר משעות הצהריים.

לוכד הכלבים יסתובב בכפר משעות אחה"צ.

לתשומת לב התושבים, ההורים והילדים, אנו מבקשים להימנע מנסיעה,

משחקי כדור ואחרים, צעקות ודיבורים בכל המתחם

כולל מגרשי הספורט ובשורות האחוריות, לכל אורך הטקס,

וכמובן - לכבות טלפונים ניידים.

חגיגות יום העצמאות ה-66 למדינת ישראל

ביום שני, ה-5/5/2014, בשעה 20:30

נתכנס כולנו כמיטב החסורת ברחבת בית העם

עם חידושים, הפתעות, מתקני שעשועים, דוכני מזון מגוונים, מסיבה ישראלית ועוד...

השנה ילדינו יקבלו צמידים אשר יחולקו מבעוד מועד ואשר יאפשרו להם עלייה למתקנים.

וותיקי הישוב יוכלו לקבל צמידים עבור נכדיהם

יחד לא צמיד לא יוכל לעלות למתקנים !!!

**תושבים יוכלו לרכוש צמידים עבור ילדי אורחיהם ברכישה מוקדמת בעלות של 20 ₪ לצמיד.
בערב יום העצמאות הצמידים ימכרו בעלות של 50 ₪ לצמיד.**

ימי חלוקת ורכישת הצמידים:

במשרדי הועד: בימים א'-ה' בין התאריכים: 23/4 ל- 4/5 בין השעות 08:00-13:00

במכולת: ביום שישי ה-25/4 וביום שישי ה-2/5 בין השעות 09:00-12:30

ברחבת גני הילדים: ביום שישי ה-25/4 וביום שישי ה-2/5 בין השעות 12:30-13:15.

ברחבת הלול- תנועה הנוער: ביום שלישי ה-29/4 בין השעות 17:00-18:30.

איסוף הצמידים יתבצע ע"י חבורים מעל 18 בלבד

קפה ודוכני אוכל בעלות סמלית- אנא הצטיידו בכסף קטן בהתאם.

השנה נחדש מנהג ישן-

כל משפחה מתבקשת להביא עוגה חתוכה בערב ☺

חל איסור על הבאה ושימוש בספריי קצף ונפצים המהווים סכנה אמיתית

בעלי הכלבים –מתבקשים לדאוג מבעוד מועד לכך שכלביהם יישארו בבתיהם ולא יהיו מטרד ויפריעו להנאת החוגגים. לוכד הכלבים יסתובב בכפר משעות אחה"צ.

מועדון ההרצאות של יום שלישי

מרים ארנס

תכנית מרצים והרצאות לחודש מאי 2014 :

13.5.14	גב' דניאל לוי	אפריקה, היבשת הזורחת מעבר לאופק - שינויים המתרחשים כיום באפריקה
27.5.14	עמית ראם ארכיאולוג ברשות העתיקות	פרשת הזיוף הגדול - כתובת יהואש וגלוסקמאות יעקב אחי ישוע

טיול במסגרת " מועדון יום שלישי" לוותיקים

מרים ארנס ומיכאל אהרונס

גם לנו יהיה טיול שנתי !

כבכל שנה אנו מארגנים טיול במסגרת " מועדון יום שלישי" לוותיקים.

בתוכנית: ביום שלישי 20.5.14 ביקור מודרך במפעל "נילית" במגדל העמק.

"נילית" הוא מפעל עולמי המייצר ומייצא חוטי ניילון וסיבים תרמו פלסטיים.

לאחר מכן נמשיך ל **פארק עין אפק** לסיור והפסקת צהריים.

יציאה בשעה 08:30 מהמזכירות

חזרה משוערת בשעה 15:00.

המשתתפים ישלמו רק את דמי הכניסה לשמורה.

הטיול פתוח גם ליתר חברי הכפר.

יש להירשם אצל אריאלה במזכירות, רצוי מוקדם ככל האפשר. (לא יאחר מ 15.5.14).

מכל הלב
מרים ומיכאל

הילדים מסמטת הנוער

אלון רמון-השבים

שכנות טובה היא דבר חשוב, את זה כולנו יודעים. שכנות שהופכת לידידות קרובה או לחברות, היא נכס יקר עוד יותר. אבל את מה שקרה לנו עם שכנינו לסמטה אי אפשר היה לדמיין.
בלגיה. מלחמת העולם השנייה.

מאי 1940. הנאצים פולשים לליאז', עיר הולדתה של אמי. כמו בצרפת, הבריחה הגדולה מהעיר עם מעט מטלטלים וקצת אוכל מסתיימת לאחר ליל הפצצות, בפגישה חזיתית עם הכוחות הגרמניים ובחזרה הביתה.

שנתיים חולפות. במהלכן הולך ומתעצם עול הכיבוש הנאצי על חיי המשפחה.
אוגוסט 1942, ליאז'. על פי צו אישי שנשלח לבתים, מרוכזים כל הגברים היהודים בתחנת הרכבת של ליאז', Gare de Guillemins, אמי הלן בת ה-12 נפרדת מאביה איזאק, שנשלח לעבודות כפיה בביצורים ב"חומה האטלנטית" בצפון צרפת ב-Dannes Camiers.

במקביל, באנטוורפן, מרוכזים הגברים היהודים בתחנת הרכבת על פי צו זהה, לאותה מטרה. אביו של יוסי שוסמן שכני, אף הוא כאמי, נער צעיר בן 13, נפרד מאביו זיוזף, הנשלח לעבודות הכפיה בביצורים, במקום לא אחר מאשר - Dannes Camiers.

שני הגברים, איזאק וזיוזף, עובדים שם בפרך, מצבם הפיסי הולך ומידרדר. המכונה הגרמנית המשומנת ממצה מהם את כוחותיהם, וכשהם כבר ירודים ומותשים מכדי להוות כח עבודה חזק דיו, הם נשלחים להשמדה. ביחד עם שאר היהודים במצבם הם מרוכזים בתחנת המעבר ב-Maline, ומשם מועלים שניהם באוקטובר 1942 לאותו טרנספורט אשר פניו מועדות למחנה ההשמדה אושוויץ.

סבי איזאק-יצחק בוד, וסבו של יוסי, זיוזף-יוסף שוסמן, היו שניהם על אותו טרנספורט ארוך לאושוויץ. הטרנספורט ה-16.

בזאת לא תם הסיפור. סבי היה אחד מכמה עשרות גברים שקפצו מרכבת זו והצליח לשוב לליאז'. הוא התאחד עם אשתו, סבתי, שכבר היתה בדירת מסתור, והספיק להגיע איתה לראות את ילדיהם, אמי ואחיה, במקום בו הוסתרו. הם ראו אותם ביחד פעם אחת בלבד לפני שנתפסו בדירת המסתור, והועלו, סבי יצחק וסבתי זלטה בוד, על הטרנספורט ה-18 שהוביל אותם אל תאי הגזים באושוויץ.

על טרנספורט נוסף, הטרנספורט ה-21, בין שאר היהודים שהובלו אל מותם מבלגיה לאושוויץ, הייתה חיה-דרייזל שוסמן, סבתו של יוסי.

האמינו או לא, גם בזה לא תם הסיפור. לאחר גילוי מרגש זה, במפגש חברתי של שכנים, התברר לנו שצרוף המקרים המדהים כשלעצמו, הוא רק חלק מן התמונה כולה. מתברר כי על הטרנספורט ה-22 מבלגיה לאושוויץ, היה אדם נוסף, אברהם שיינמן. אברהם הוא לא אחר מאשר - סבה של נטעלי קורקין, אף היא שכנתנו בסמטה הקטנה שלנו, סמטת הנוער.

סבא וסבתא שלי, סבא וסבתא של יוסי וסבה של נטעלי, כולם יהודים בלגים שהובלו על אותן רכבות ממאלין בבלגיה לאושוויץ. משם לא שבו.

70 שנה אחרי, שלושתנו, נכדיהם, דרים לנו ביחד בבטחה בסמטה אחת קטנטונת.

פרק מרתק נוסף בסיפור ובצרוף המקרים המיוחד הוא סיפורם של הילדים, הורינו: אביו של יוסי, אביה של נטעלי ואמי.

בלגיה בשנות המלחמה התגייסו לא מעט נוצרים להצלת ילדים יהודים ולהסתרתם. הילדים הללו מכונים בצרפתית Enfants Cache, ילדים מוסתרים. שלושת הורינו הם Enfants Cache.

אמי הלן (אילנה) הוסתרה אצל משפחה נפלאה בכפר Cornemont בארדנים הבלגים במשך כל שנות המלחמה, משפחת Bastin. כולנו עד היום נפגשים איתם, פעם בשנה לפחות.

אביו של יוסי, הרמן (צבי), נלקח תחת חסותה של Andre Guelin, אישה צעירה ויפה מהמחתרת הבלגית אשר סיכנה חייה והעבירה ילדים יהודים למקומות מסתור תחת עיני הגרמנים.

אביה של נטעלי, מוריס, יליד אנטוורפן, הוסתר בכפר Cosen בצפון-מזרח בלגיה על ידי בני זוג נוצרים ושני ילדיהם הצעירים במשך ארבע שנים. מוריס וילדיו שמרו על קשר חם עם המשפחה לאורך השנים.

שלושת המצילים ומשפחותיהם הוכרו כחסידי אומות העולם.

alon.ramot.hashavim@gmail.com

אתם יפים לדרך

אתם, שמעולם לא הכרנו
 בכם, שמעולם לא נגענו
 את חיוכם לא ראינו
 ואת קולכם לא שמענו,
 לנו מכם - רק הזיכרון נותר.

אבל אתם פה, כאן איתנו
 בזכותכם פה אנחנו –
 כי מישוהו את המחיר
 לשלם היה צריך,
 ואלה הייתם אתם...

אתם, האלמונים שכה מעטים מכירים,
 אתם, שהייתם וחדלתם,
 אתם, שאולי לא התכוונתם,
 אבל שם הייתם, בגופכם הגנתם
 ובחייכם שילמתם.

אולי פחדתם בלהט הקרב,
 אולי על כדור תועה - חשבתם במארב,
 ובשביר שניה
 הכל השתנה...
 מי לשבט ומי לחסד.

וכך,
 את המעמסה נשאתם,
 עבור כולם ובשם כולם.
 ואף אם לא התכוונתם -
 שם הייתם וספגתם.

והנה, כמידי שנה
 עומדים וזוכרים
 את אותם אנשים...
 את הפנים שמעולם לא ראינו,
 ידים שמעולם לא מיששנו,
 לחיים שלא נישקנו.

את קלי הרגלים ורחבי הגוף
 את בעלי המשקפיים והצנומים
 את האבות והבנים
 את העשייה שנקטעה,
 השמחה והנשמה.

אתם שחדלתם...

מוקדש לזכר דודתי רות לורך, הדודה שמעולם לא
 הייתה לי.

משוררת מחוננת, נהרגה בעת שירותה הצבאי ביום י"ב
 באדר ב' תשי"א (20.3.1951). בת 19 בלבד במותה.

הבזקים מהעבר

75 לבית העם

בונים בית עם: ההחלטה, בחירת האדריכל והתוכנית

כבר בשנת 1934, ציינו בוועד ובאספות התושבים בכפר את בניית בית העם כמטרה ראשונה בחשיבותה. בישיבת ועד מה- 12 ביולי 1934 דובר על הצורך בהקצאת קרקע עבור ציבוריים - מאדמות קק"ל שנוספו לכפר, ואף דובר על חלקת הפרדס של ברנדייס כקרקע המתאימה ביותר במיקומה. (מסומן בחץ)

מבט מרחוב המייסדים לעבר פרדס ברנדייס ורחוב הכרם. מקור: ארכיון רמות השבים

בעיית הקרקע, שהייתה כנראה בין המכשולים העיקריים לקידום רעיון הבנייה, נפתרה עם ביקורו המכוון של המנצח ארתור טוסקניני בכפר בשלהי 1936. כפי שסופר בהבזק הקודם, בזמן הביקור קיבל המאסטר שי לאות הוקרה על פועלו מידידיו בתזמורת הפילהרמונית ובעיריית תל אביב - פרדס ברמות השבים! תרומת פרדס טוסקניני תורגמה מיד על ידי ועד הכפר לקידום רעיון בניית בית תרבות, שהיה כה נחוץ בכפר.

שלוש בעיות עיקריות מעסיקות את מקבלי ההחלטות בכל הקשור בבניית בית העם:

1. עניינים תקציביים: גיוס התקציב ובניית בית תרבות בהוצאות מינימליות.
2. בחירת התוכנית האדריכלית האופטימלית.
3. קביעת המועד המתאים להתחלת עבודות ההקמה.

על מנת לגבש את ההחלטה על גובה התקציב הנדרש, מבקש הוועד לבדוק את עלויות הבנייה. תחילה הוא פונה 'לאדריכל הבית' ריכרד קאופמן, אשר בנה את רוב בתי הכפר הראשונים, ומבקש ממנו להעריך באופן גס את עלות הבנייה של בית עם עבור 400 איש. בשלב הבא פונה הוועד לכמה אדריכלים, אשר הסכימו להעמיד לרשותו תכניות בנייה - ללא תשלום. ההחלטה העקרונית היא לנסות לקדם את התוכניות על מנת שאפשר יהיה לבנות את בית העם בסתיו 1938.

במקביל לדיונים אודות הבנייה ובדיקת ההצעות האדריכליות הנמשכים יותר משנה, החלו באיסוף הכספים. ביוני 1938 מתקבלת החלטה באסיפת המתיישבים על גובה התקציב:

"האסיפה מחליטה לבנות בית עם בבנייה קלה "בעלות של 300 לא"י [...] 150 לא"י יוצאו מקופת המזומנים, 100 לא"י ייאספו כתרומות מתושבים במועצה ומחוצה לה ו-50 לא"י נוספות יגויסו באמצעות הלוואה ל-6 שנים בריבית של 5%". בהחלטה נקבע שעבודות הבנייה יחלו רק לאחר גיוס כל סכום התרומות.

בין האדריכלים גם חנן (הנס) פבל מתל אביב, הכותב לוועד על רצונו להשתתף במכרז. נראה כי פבל, שהכיר את רמות השבים מעבודה קודמת שלו בכפר, היה נחוש לקבל את בניית בית העם, והוא מגיש את הצעתו. "למרות האמצעים המוגבלים המוקצים למטרה זו, ניסיתי להתאים לבניין אופי ידידותי – ייצוגי". הוא מתכנן מבנה רב תכליתי הבנוי עץ, עם במה להופעות והצגות, אשר יכול לשמש גם כבית תפילה. חלל האולם מתוכנן להיות מחולק בעזרת קירות הזזה, כך שניתן להרחיבו או לצמצמו על פי הצורך.

הוועד מתרשם מהתוכנית של פבל, לאור העלות הנמוכה יחסית: 300 לא"י בלבד, עלות שאדריכלים אחרים לא עמדו בה, אך מבקש להתייעץ עם מהנדס מחיפה על אפשרות הבנייה מעץ. על אף קידומו של רעיון הבנייה והכנת התכניות, נתקל ביצועו בקשיי מימון ובשנת 1938 פונה הוועד אל התושבים בקריאה נרגשת: "אנחנו קוראים לכל החברים לשתף פעולה כדי להקים בית עם בצורה צנועה אבל מותאמת, מתאימה לישוב [...]". כל אחד יראה בבית העם דבר שגורם לו לשמחה להשתתף וחובה כלפי הקהילה. אנחנו מצפים מכל חבר שיכול לתת תרומה ופונים לכל החברים עם הדרישה לעשות תעמולה חיובית ולעניין גורמים מחוץ ליישוב כדי לגייס כספים למטרה זו. מתכוונים לסיים את הבנייה בשנה החמישית של היישוב. זה יצליח אם כל אחד מאתנו רואה בבניין זה את עניינו האישי. בקשר לגיוס בחו"ל, הוועד יחבר נוסח ואנחנו ניתן זאת גם לחברים, ומבקשים הצעות ורעיונות לנוסח בהקדם".

COMMITTEE OF THE VILLAGE
RAMOTH HASHAWIM
 near TEL-AVIV
 PALESTINE

בתשובה נא להזכיר
 מס'.....

ועד המושבה
רמות השבים
 ע"י תל-אביב
 ארץ-ישראל

רמות השבים, 7 ביולי 1939, Ramoth Hashawim,

א.נ.

בימים אלה נגשים תושבי רמות השבים להקים בית עם בפרדס ההוקדש
 מאסטרן סוסקניני על ידי הישוב.

בית העם יכיל בית כנסת, ספריה, אולם להרצאות ולקונצרטים וחדר
 לצרכי הנער שלנו.

זה מזמן מדגש ברמות השבים הצרך בבנין מתאים כדי לקיים בו את
 פעולותינו התרבותיות אשר אנשי הסביבה משתתפים בהן במדה נכרת.

למרות השתדלותנו להגביל את תוצאות הדרושות במדה האפשרית לא
 יספיקו לנו האמצעים הנמצאים לרשותנו בלבד.

אחד מתושבנו יבקר אצלך בימים אלה ויבקשך לתת יד למפעל זה
 ולהשתתף בתרומתך בבנין בית העם על שם סוסקניני.

בכל הכבוד

למתיישבים הייתה האפשרות לתרום באמצעות החשבונות שלהם באל-על, גודל התרומה היה קבוע - בתשלום אחד של 28 פיאסטר, או בשני תשלומים, בסך הכל, 56 פיאסטר. בנובמבר 1938 כותב הוועד לפבל: "אנו מאשרים ברצון כי תכניתך לבניית בית העם הוכרה כמתאימה ביותר לצרכינו, הן התכנון החיצוני והן הפנימי, וכי נראה שנעביר לידך את בניית בית העם". גם לירס כותב: "תכנית הבניין הפשוט וההרמוני גם יחד מבחינה ארכיטקטונית מצאה חן בעיני הכל". גם לאחר שבישר לאדריכל פבל שתכניתו היא המועדפת, כותב הוועד לאדריכל: "דחינו בינתיים את הבנייה מסיבות כספיות" אך מבהיר למען הסר ספק: "בניית בית העם הינה צורך כה דחוף ליישובנו שעל כל פנים הכרחי לבנותו". שאלת המועד לתחילת הבנייה הועלתה כמה פעמים בדיוני הוועד לא רק בשל בעיות המימון אלא גם נוכח המצב בעולם והמאורעות בארץ. ההחלטה הסופית שהתקבלה הייתה שיש לדחות את תחילת העבודות אך יש להתחיל בבנייה לא יאוחר מ- 1 באפריל 1939.

מי היה האדריכל פבל "שהחוש שלו לצורה דיבר אל ליבם של התושבים"?

פבל (1909-1976) עלה לישראל בשנת 1934, לאחר שסיים את לימודיו כאדריכל ומהנדס בשטוטגרט. בתל אביב הצטרף למשרד הארכיטקטים של בת דודתו גרטרוד גולדשמידט. על החיפוש אחר אדריכלים לבניית בית העם ברמות השבים שמע פבל ממשפחת שפיר, איתם היה בקשרי ידידות, וכבר בשנת 1936 בנה את בית המשפחה ברחוב התמר. בין עבודותיו המוכרות ניתן לציין את בית העם בכפר ידידיה, בית האיכר ברחובות וכן בתים בכפר סבא, בית יצחק, רמות השבים, כפר ידידיה, בן שמן ועוד.

האדריכל חנון פבל במשרדו בתל אביב, 1936. מקור: משפחת פבל

עבודות הבנייה החלו בשנת 1939. עלות ההקמה של בית העם הגיעה ל-400 לא"י, "והתושבים המודאגים רטנו: הרי זה טירוף, יעברו דורות לפני שניחלץ מחוב זה".

מקורות:

המודיע 60, 21 ביוני 1938

פרוטוקולים ומכתבים מארכיון הכפר מהשנים 1934-1939, תרגמו: עדינה מריל מאייר, עמנואל תיאודור, חנה וינטר ותמי ישר.

פ, לירס, **רמות השבים 1933 – 1973**, הוצאת המועצה המקומית רמות השבים 1974.

א, מורג, **בתי העם בישובים כפריים של עולי גרמניה בין השנים 1933-1938 כביטוי להתאקלמות תרבותית**, חיבור לשם קבלת תואר מוסמך, אוניברסיטת תל אביב, 2011.

על תכנית הבנייה וחנוכת בית העם יסופר בעלון הבא.

בית העם לאחר הקמתו, 1939. מקור: ארכיון רמות השבים

בית פתוח ברמות השבים – הגיגים

חצוה פריזמן

בעבר הרגשתי "חלק מהנוף היום אני אורחת". מעטים מקדימים לי שלום ועוד פחות דורשים בשלומי. כשהנוף משתנה ואתה משתנה כנראה ששום דבר לא נשאר אותו הדבר. אוריאל, שהוא עדיין חלק מהנוף (אצלנו, רק אני מזדקנת) חשב שכדאי ונכון להשתתף ביום הפתוח ברמות השבים. חשבתי – נסתובב קצת, אולי ייקנו לי מתנה... והנה – הפלא ופלא – לא קנו לי מתנה אבל נהניתי מאוד. בעיקר מהמפגש עם החברים של ילדיי שבגרו והפכו לאנשים יוצרים ומרתקים ואפילו זכרו אותי.

ב"סטודיו קאהן" של בעז ראיתי מוצגים שראויים להיות בגלריות ובמוזיאונים (והם אמנם מוצגים שם). כמה יצירותיו והומור יש בכל פריט. להיי טקיות שביצור יש תשתית בעולם הילדות. פרטי אביזרי משחק לילדים, אלמנטריים, הופכים למוצג אומנותי מאתגר שאין קשר בין השלם לחלקיו ובכל זאת יש.

בסטודיו פגשתי גם את גילי שלא ראיתי שנים רבות, ולצידה ילדה, יותר נכון נערה, שנראית בדיוק כמוה. וזו גם יצירה וגם סיבה לצאת מהבית אפילו ביום חם.

האזור המשמים של מכון התערוכות הפך שוקק חיים, בזכות ילדים יצירתיים מדור שני. אני עוד זוכרת את התערוכות המופלאות של דורון אפרת בלול של משפחת אופיר ואת הילדים שגרו בבית על העץ. הם לא נפלו רחוק מהעץ. הם ירשו כשרון ויכולת ליצור רהיטים שהם אומנות בעץ וגם פונקציונליים.

המקום אירח גם שתי תכשיטניות מוכשרות ומיוחדות. את יהודית שאני מכירה שנים כחברה של דנה, ואת עליזה ברקן מהפוליטיקה המקומית. אולי בהתקף של – מגיע לי משהו חדש – אני עוד ארכוש את השרשרת המופלאה עם הציפורים...

היו גם תכשיטים יפים ומקוריים אצל הצורפת הוותיקה אילנה אדלמן, המתאימים לכל הגילאים. היו שם סבתות ונכדות וכל אחת מצאה מה שמצא חן בעיניה.

ליד אילנה היה סטודיו שנקרא טווילינגן (של אורית זילברמן) ובו פריטים שנראו לי חמודים ומשמחים ומתאימים לילדים. ואם אני טועה בנמענים אז סליחה – אני פה בשם עצמי, לא כמבקרת אומנות או מבקרת איכות, כי שכחתי לציין בפתח ש"אני- לי משלי אין לי כלום..." , סתם יצאתי להסתובב ופגשתי את הדס אביסדריס, שביקשה ממני לכתוב משהו.

התארחנו אצל יעל ירקוני לראות את אוסף ספלי המוקה שלה. הבית של יעל לקח אותי לילדותי, לחנות של סבתא שלי. הייתה לה חנות עתיקות בקונסיגנציה ברחוב הרצל בחיפה, ליד המדרגות העולות לנורדאו ויורדות לחלוץ. בילדותי הייתי עומדת ליד ארונות התצוגה שהיו בגובה העיניים שלי וכל פריט מצוייר סיפר לי סיפור. אותה הרגשה חזרה אליי מול ארונות התצוגה של יעל. איזה יופי בכל פריט ופריט, כל אחד מספר סיפור ממקום אחר ומזמן אחר. דווקא בעידן הלואו טק טרחו, דקדקו וציירו ופירטו והוציאו דברים מושלמים. אולי בגלל שלצורך המוצר המוגמר, היה צורך בשרשרת של ידיים, מוחות ובעיקר לבבות ששיתפו פעולה. היום, כשמדפסת יכולה לנפק ספל ותחתית, אין מוצרים כאלה. תודה ליעל שפתחה את ביתה, רק כדי לחמם את הלב.

תודה למי שהגה את רעיון הבית הפתוח ויישם אותו, והביא אותי להסתובב בכפר ולפגוש אנשים ישנים וחדשים וסליחה עם כל מי שלא ביקרתי או הזכרתי. אולי בשנה הבאה.

"אוטובוס החיים"

שפי קליין

מומחית לטיפול אישי וזוגי בשיטת האימאגו והגשטלט

אחד המודלים היותר אהובים עלי בעבודתי הטיפולית הוא "אוטובוס החיים". המודל מציג דרך להסתכלות והתמודדות עם החיים, במעברים השונים. כשאנחנו נולדים אנחנו עולים על "אוטובוס החיים" נוסעים בו תחנה אחר תחנה, עד לתחנה הסופית.

התחנות הן: לידה, גן, ביי"ס יסודי, גיל ההתבגרות, שנות ה-20, ה-30, ה-40, ועד שנות ה-90 ומוות. בכל תחנה שווה האוטובוס מספר שנים. בכל תחנה עלינו ללמוד תפקידים מסוימים. אם נלמד ונבצע את התפקיד טוב ונכון נרגיש טוב יותר בתחנה, ונוכל לעבור ביתר קלות גם לתחנה הבאה.

אני מסתכלת על "החיים הטובים" - כיכולת של כל אחד מאתנו ללמוד ולבצע את התפקיד הנכון בתחנה הנבונה.

גיל 5 - התחנה גן

כדי לבצע את התפקיד יש ללמוד להתנתק מההורים, להתחבר לילדים זרים, להיות עצמאיים וכו'.

גיל 10 - התחנה ביה"ס

יש ללמוד כישורי למידה, וכישורים חברתיים ורגשיים חדשים.

גיל ההתבגרות

תחנה חשובה מאור ותפקיד חשוב מאוד. עלינו ללמוד מיומנויות ייחודיות, התמודדות עם קונפליקטים רגשיים, תלות ועצמאות, יחסים זוגיים, מסגרות חדשות, צבא וכו'.

שנות ה-20

תחנה שבה עלינו ללמוד תפקידים חדשים, תפקיד מקצועי, בחירת מקצוע, תפקיד זוגי, בחירת בן זוג לחיים ולעיתים הורות.

שנות ה-30

תחנת ההורות, ותפקיד ההורה מחייב אותנו ללמוד מערכת התנהגויות חדשה. לעיתים תפקיד הגרוש (גירוש ראשונים).

שנות ה-40

תחנת אמצע החיים. תחנה חשובה שבה בפעם הראשונה אנו רואים מה השגנו בחיים אבל גם את סופם של החיים. זוהי התחנה שבה מתחדדת ההרגשה ש"אם לא נעשה עם חיינו עכשיו, לא נעשה לעולם", ואנו רואים שינויים רבים בתחנה זו אצל אנשים בכל תחומי החיים. קריירה שנייה, נישואים שניים, גירוש, שינוי בית, לידות אחרונות וכו'.

שנות ה-60

תחנת הסבאות, הפרישה מהעבודה, הגוף המזדקן והאטת הקצב. תפקיד מאוד חשוב ללמידה.

שנות ה-70 וה-80

תפקיד הזקנה, חולי ובריאות. איזה מודל ניתן לילדינו ונכדינו וכך אנו מגיעים לתחנה האחרונה.

כולנו נוסעים באוטובוס החיים אם נרצה או לא, גם אם בחרנו להישאר בתחנה מסוימת, האוטובוס ממשיך לנסוע ולא פעם אנו פוגשים אנשים בגילאים שונים שנתקעו בתחנה שאינה מתאימה לגילם הכרונולוגי. דפוסי חייהם והזוגיות שלהם מושפעים מכך רבות. בכתבות הבאות אעסוק בהרחבה בנושאים אלו.

מיהו יהודי?

מיכאל רוטנברג

המילה "יהודי" משמשת בשתי משמעויות שונות. היא משמשת לתיאור אדם שדתו יהודית וגם לתיאור אדם שהעם שלו יהודי.

גם ההגדרה של העם – שורשיה בדת (שם היא מתארת את "הורשת" היהדות באמצעות האם) אבל הגדרה זו הורחבה בזכות/אשמת האנטישמיות. אחרי ההרחבה – אמור העם היהודי לכלול בדיוק את מי שהאנטישמים רדפו.

מדינת ישראל נוסדה כדי לשמש מקלט לעם היהודי ולא לדת היהודית.

הקמתה זכתה בתמיכת האומות המאוחדות כיוון שאלו הכירו במחדליהן בהגנה על אזרחיהן המשתייכים לעם היהודי לכן נוסח חוק השבות כתמונת ראי של חוקי נירנברג. כל חוק מנוסח באופן כללי בביטוי מהצורה "אם מתקיים X אז יש לעשות Y" ה X של חוקי נירנברג ושל חוק השבות הוא אותו X אבל ה Y מנוגד: במקום בו מתירים חוקי נירנברג להפלות לרעה מתיר חוק השבות להפלות לטובה על ידי מתן אזרחות ישראלית.

לכן חוק השבות הוא חוק גזעני אבל אין בכך כל פסול – הן מכיוון שזו "גזענות מתקנת" (על משקל "אפליה מתקנת" – ואכן גזענות היא סוג של אפליה), והן מכיוון שחוק השבות הוא חוק הגירה שאינו מפלה בין אזרחים אלא רק בין מי שאינם אזרחים ולכן אינו פוגע בדמוקרטיה. ראוי לציין שכל חוקי ההגירה של כל המדינות מפלים על רקע זה או אחר ואין מנוס מכך כי אי אפשר לתת אזרחות לכל העולם.

לכן – ככל שמדובר במדינת ישראל – ההגדרה הרלוונטית של "יהודי" אמורה לכלול גם יהודים שהם כאלה על פי המוצא בלבד (או במילים אחרות – יש להשתמש בהגדרת היהודי על פי חוקי נירנברג). בנושא זה חל בארצנו שיבוש נורא:

בגלל כפל המשמעות (עם/דת) השתלטה הכת החרדית על הגדרת המילה "יהודי" בחוק השבות – שכזכור – במקור נועדה לתאר עם – וטענה אותה במשמעות דתית מחמירה. זו הסיבה לכך שיש כיום אנשים שהנאצים היו רוצחים בשל יהדותם אבל מדינת ישראל אינה נותנת להם אזרחות בגלל שאינם מספיק יהודים בשביל הכת החרדית השלטת. פתרון היחיד לבעיה זו (ואחרות) הוא הפרדת דת ומדינה.

נ.ב.

לאחרונה אני נתקל יותר ויותר בביטוי "יהדות כתרבות" בדיונים העוסקים בקשר בין מדינת ישראל לבין ה"יהדות".

ביטויים אלה מתיימרים להציע את התרבות היהודית כאלטרנטיבה לדת היהודית בתביעת הבעלות על המדינה.

לדעתי מדובר במגמה מסוכנת וחסרת היגיון וזאת מהיבטים רבים שאת חלקם אמנה כאן: התרבות היהודית מוגדרת כמכלול הנכסים הרוחניים של היהודים ולכן הגדרת התרבות היהודית כפירוש המתאים למילה "יהדות" היא פרדוקסאלית כי אי אפשר להגדיר מילה על סמך עצמה.

1. המילה "יהדות" שבה אנו משתמשים בדיונים על דת ומדינה אמורה להגדיר מיהם האנשים שמדינת ישראל תיתן להם עדיפות מסוג זה או אחר (ולצורך הבהרת הנקודה הנוכחית – כלל לא חשוב באיזו עדיפות מדובר – בין אם זה חוק השבות ובין אם זו העדפה בחלוקת משאבים). העניין הוא שאין כל דרך לבדוק אם "תרבותו" של אדם כלשהו היא יהודית. זה לא ניתן לבדיקה – גם מפני שאין כל סמכות שמוסמכת לקבוע מהי התרבות היהודית, גם מפני שאפילו אילו היה גוף סמכותי שהיה יכול לקבוע בכל עת ובכל שעה מהי זהותה הנוכחית של התרבות היהודית (המתהווה ללא

הפסק), לא ברור איך בוחנים אם התרבות הזו היא תרבותו של מאן דהו (האם זה מבחן ידע? אם כן – האם אנשים טיפשים שאינם מצליחים לקלוט ידע זה אינם יכולים להיות יהודים? ואם זה ידע – אז מה עם אנשים שמכירים גם את הידע של התרבות היהודית וגם את הידע של התרבות האינדיאנית? לאיזו תרבות הם שייכים?)

2. אפילו לו ידענו לבדוק מהי תרבותו של אדם היה קריטריון ה"תרבות" הזה פוגע בנו בסופו של דבר מפני שאיש חמאס שרוצה להסתגל לישראל ולהרוס אותה מבפנים יכול לרכוש את התרבות היהודית (ותהא הגדרתה אשר תהא) ולזכות בזכויות של "יהודי"

כל זה, כמובן, מעבר לשטות שבעצם הגדרתה של משמעות נוספת למילה קיימת – ככל שלמילה יש יותר פירושים שונים כך גובר הסיכוי שהמשתמשים בה לא יבינו איש את רעהו.

המלצה לקריאה

אלון ראמון

במוסף 'הארץ' של יום שישי, ה-18 באפריל 2014, התפרסמה כתבתה של דליה קרפל: 'זכרון דברים'.

הכתבה מספרת על חייה המרתקים ומותה הטראגי של חנה קנטרוביץ', הקבורה בבית הקברות שלנו. הגרעין לכתבה תורגם ונכתב בידי ראובן שטיינהרדט, מתוך חיבור שמצא בעיזבונה של אמו. לגרעין זה הוסיפה הכותבת חומרים ומידע שאליהם הגיעה בתחקיר שלה והתוצאה - סיפור חיים מרתק.

מומלץ לקרוא! (אמור לעלות גם לאתר הכפר).

"יש אותי ויש אותם"

נאום רכז הנוער בטקס יום השואה

יוליא מ' רז

הרבה ניסויים נערכו בעקבות השואה ומכונת ההשמדה הנאצית. קבוצת פסיכולוגים החליטו לחקור את ההתנהגות של האדם בקבוצה.

וכך היה הניסוי:

ניסוי חברתי, 30 משתתפים מחולקים לשתי קבוצות. קבוצה א' אתם הקבוצה האדומה. קבוצה ב' אתם הקבוצה הכחולה. 30 משתתפים זרים זה לזה. הקבוצות מתחרות האחת בשנייה. כל משתתף עושה הכל כדי שקבוצתו תנצח. כל משתתף עושה הכל כדי שהקבוצה השנייה תפסיד. יש אותנו ויש אותם.

מסקנות המחקר:

- לבני האדם יש נטייה טבעית להזדהות עם הקבוצה שבה הם לוקחים חלק גם אם היא חסרת משמעות.
- חברי הקבוצה מפתחים איבה ועוינות כלפי הקבוצה השנייה.

אלה הם חוקי הפסיכולוגיה הבסיסים, בני אדם מזדהים עם קבוצתם ומפתחים איבה כלפי האחר. ואני שואל - מה יקרה אם נוסיף על החוקים הבסיסים הללו גזענות, דעה קדומה, סטריאוטיפים, גאווה קבוצתית, דגל, אידיאולוגיה, מדע שיצדיק את מטרות הקבוצה, מדים, המנון, צבא, גדרות, רובה, מדינה, תקשורת, רדיו, אויבים, עיתונות, עלונים, מפלגה, מלחמה...

האויב הוא מבפנים או מבחוץ?

מי זה האויב הזה?

שמעתי ש... אמרו לי ש... אני יודע שהם תמיד... ככה הם... פשוט... אם הם היו מתנהגים אחרת... תאמין לי, הם רק רוצים להשתלט עלינו... לקחת מאתנו את כל מה שיש לנו... זה פשוט מי שהם... כך תמיד היה... אי אפשר להאמין להם... הם כולם רמאים... שקרנים... זה פשוט הטבע שלהם... קבוצה א' וקבוצה ב'.

הקבוצה הכחולה והקבוצה האדומה.

האם כבר הבנו שבתור בני אדם חוקי הפסיכולוגיה לא פוסחים עלינו?

אלו הם החיים – יש אותנו ויש אותם.

אנחנו צודקים, טובים והכי בסדר שאפשר..

והם... תמיד נוראים, חורשי מזימות..

אז רגע, אולי גם לי זה קורה?

אם נהייה קצת יותר מודעים לעצמנו, לגזענות שבנו, לשנאת האחר, לחשש מהשונה אולי נוכל להבין למה האחר נראה תמיד כל כך נורא.

גם אצלנו, במדינת ישראל, המדינה שהוקמה על ידי שארית הפליטה יש קבוצות, גזעים, דתות. יש אותי ויש אותם.

האם אותם חוקי פסיכולוגיה חלים גם עלינו?

מה מתבשל אצל משפחת חיו ביום שישי? עוף שנמס בפה!

י' רה חסו

מתכון של משה המקסים שלנו מן המתנ"ס הכפרי הידוע בשמו "המכולת". בימי קדם היו מכוננים מוסד כמו זה של משה ודפנה וכצליה ליד הבאר או השוקת. אני ממליצה למי שעתותיו בידיו ביום שישי, להביא כיסא מפלסטיק, לשבת בגינה, לקנות איזה בירה וסתם לבלות כמה שעות בהתבוננות, ברכילות ובמפגש חברי או קהילתי. לכל מי שלא יודע, משה שלנו הוא שף בהשכלתו (אגב, רועי כץ מ"כצליה" הוא מהנדס אלקטרוניקה! מצטיין!)

זו הסיבה למגוון המפתיע שעל המדפים, משה אינו נוהג להיכנס לוורידי הקליינטים עם אינפורמציה, אבל אם רק תשאלו מה עושים, נניח, עם רוטב העגבניות האיטלקי המשומר, הוא כבר יעניק לכם ידע. ידע? אוצר בלום. איזה כף מוישלה, איך סיבכתי אותך עכשיו. ברגע נדיר של חולשה הוא חשף את העוף הצלוי עליו הוא טורח בערב שבת, כדי שתהיה ארוחה זמינה עם שובם מבית הכנסת.

"אין לי זמן לבשל" – הוא מסביר – "אנחנו סוגרים מאוחר, והולכים לבית הכנסת". בין לבין הוא מכניס לתנור תבנית ענק של ירכי-עוף ששכבו בשקט במרינדה, וצולה אותן שעות בחום נמוך, עם תפוחי אדמה, בצלים, ירקות-שורש, ומצדו תכניסו לשם גם פסיפלורה. **הסוד:** אוהל-מועד! אוהל מנייר אלומיניום שעוטף את כל התבנית ומונע התייבשות. **המרינדה:** משתנה. לפי העונה. והגי'ננה.

הסוד שלי: מיץ לימון טרי. הוא מרכז ומטהר רב עצמה לבשר העוף. כך, גם, מיץ-אננס טרי, רוטב סויה משובח ובצל. תשאלו כל יפני איך הוא מרכז בשר, ולי יש חתן כזה משלי כדי להציק לו. **עוד סוד:** השכיבו את ירכי העוף לישון במרינדה עם מיץ לימון. מה אכפת לכם? הן יכולות לשרות בה גם יממה, ללא השגחה מצדכם. **ועוד הקלה:** שונאים (כמוני) קולורבי בצלי? אינכם מוכרחים! פרוסות עבות של תפודים יעשו עבודה יפה בשעות של צלייה איטית.

חומרים

ל-6 ירכי עוף עם עור

מרינדה

שני שלישים כוס מיץ מלימון טרי
כפית קליפת לימון מגוררת
חצי כוס סילאן או סוכר חום
חצי כוס מין או יין לבן
חצי כוס רוטב סויה משובח
חצי כוס מיוז או שמן תירס
מלח ופלפל לפי הטעם

כף גדושה פפריקה מתוקה או חריפה

1 כפית גדושה אבקת קפה נמס (להעמקת צבע וטעם)

1 בצל קטן, קלוף וחתוך (פועל עם הסויה בשילוב אנזימתי נאה לריכוך הבשר)

אם רוצים: כמה שיני שום קלופות

אם רוצים: פרוסות עבות מתפוחי אדמה

הכנה

1. להכנת המרינדה : מרסקים את פיסות הבצל (והשום, אם יש) ברוטב הסויה והלימון במעבד מזון, מערבבים עם כל יתר חומרי הרוטב.
2. שוטפים היטב שקית-סופר, מרפדים בה קערה גדולה ומפשילים שוליים החוצה.
3. שמים בה את העוף והמרינדה, סוגרים את השקית, ומעסים מבחוץ את נתחי העוף, עד שיצופו היטב. שולחים ללילה, או גם ליום תמים, במקרר.
4. מפזרים את ירכי העוף בתבנית גדולה, ואם רוצים, שמים מתחתיהן או ביניהן פרוסות עבות של תפודים, רבעי בצלים, שיני שום על קליפתן. מברישים הכל במרינדה.
5. מכסים באוהל אטום מנייר אלומיניום וצולים שעה באמצע התנור ב- 170+טורבו.
6. מנמיכים ל- 120 וצולים שעתיים או יותר. שעה לפני ההגשה – פוערים וקורעים את נייר האלומיניום, ואם צריך, מושחים בעוד רוטב. המטרה היא השחמה.
7. עונג שבת. שבת שלום.

השתתפות בצער

הוועד והתושבים משתתפים בצערו של יוסי הרץ במות רעייתו יעל ז"ל.

